

Av 1940's historie III

101998

Fra Svenskegrensen til Gudbrandsdalen.

Av
direktør LORENTZ VOGT

Da bruddet med minister Brattholm hadde funnet sted onsdag den 10. april begav Kongen seg til Nybergsund i Trysil. Det var nærmeste vei til Sverige. Regjeringen var på forhånd i Nybergsund, hvor også diplomatene hadde installert seg.

Neste aften — torsdag 11. april eller natt til fredag 12. april — hadde konge og regjering vendt svenskegrensen ryggen og var på vei til Gudbrandsdalen. Der skulle kjempes. Hva hadde ført til denne fullstendige kursendring? Saken lar seg ikke dokumenterisk påvise på grunnlag av offisielle kilder, på samme måte som ved Hamar- og Elverums-møtene. Men den tør dog være klar nok.

På Elverum den 9. april og også den 10. har forholdet til Sverige ikke vært gjennomtenkt. Men man må ha regnet med at konge og regjering var velkomne. Den 11. april om aftenen var det gått to dager. Der hadde vært tid til å tenke og spesielt hadde svenskene hatt tid til å tenke. Planen om en norsk konge og en norsk regjering i funksjon på nøytral svensk grunn var ikke gjennomførlig i praksis. En regjering kan ikke i et alliert land og utføre sine funksjoner. Den kan ikke sitte i et nøytralt land. Eksperimentet har neppe noen sinne vært forsøkt. Etter hva minister Günther har opplyst meddelte han den norske regjering at han ikke kunde garantere den norske konge mot internering, hvis denne innfant seg i Sverige. Dette måtte i og for seg være avgjørende. Der er dessuten grunn til å anta at der har vært nærmere kontakt mellom den svenske og den norske kongefamilie formidlet gjennom den svenske kronprins's adjutant. Om dennes besøk hos kong Håkon foreligger dog ikke nærmere opplysninger.

Medvirkende til den endrede innstilling har også vært general Ruges overtagelse av kommandoen. Hermed blev der orden i de militære operasjoner. Man kom over til muligheten for et ordnet tilbaketog. Mer kunde efter de norske troppers fåtallighet og sterkt mangelfulle utstyr ikke opnås. I tre uker retirerte general Ruges fra Hedemarken til Åndalsnes uten å ele muligheter for noen motoffensiv — stadig ventende på effektiv britisk og fransk hjelp.

Man merker hans optimisme i hans radiotale. Man ser det samme i Hambros telefonsamtale fra Stockholm: Hold ut i fire dager og alt vil forandre seg. Det forandret seg aldri.

Det var stor betydning for det stigende kampfærd var det løftet om hjelp som minister Dormer gav. Til å begynne med var troen på Storbritannia ikke stor. Påstandene nok er følgende uttalelse av statsminister Nygaardsvold i stortingsmøtet på Hamar 9. april: «Jeg vet nok at vi kan vente hjelp fra England, men det blev jo understreket av Dormer personlig at Udenrigsministeren ikke så helt god for England til øieblikkelig å sende hjelp. Man måtte ikke vente det på dagen, men de skulde gjøre det så godt de kunde. Ja, ja, jeg skal ikke si noe ondt om England, men man skulde vel ha ventet at de som satte igång minesperringen og som dagen efter stolt skrev at «England handler. Det taler ikke» — skulde ha vært såpass forutseende at de i alle fall hadde forsøkt å bevare Narvik, som var den største anstøtsten i Englands-politikken. Jeg kan ikke si at jeg er imponert over Englands hjelp eller de løfter vi får».

Det kan dog neppe være tvilsomt at løftene de kommende dager må ha vært innholdsrike, da troen på hjelp øket. Desto større blev bitterheten da løftene ikke inneholdt mer av realitet. Dette går igjen i general Fielescheis rapport som i oberst Getz's bok. Det har sikkert funnet mange andre utslag, selv om man har søkt å trekke et slør over de faktiske forhold. Imidlertid — den 11. april har man sett mere lyst på den engelske hjelp.

Ertelig har bombingen av kongen, Kronprinsen og regjeringen på Nybergsund utvilsomt opplarmet kampmøtet og styrket kampviljen. Tyskerne kom her som alltid felt, når de trodde de skulde nå frem med terror.

Ruges felttog er vel kjent. Det nødvendiggjør ingen nærmere kommentar.
Lorentz Vogt.

Fører hi sener fra hvaffangere.

Fl. k. «Slaya», Bergen Radio: En hilsen vi sender til slekt og venner fra fl. k. «Slaya». Bernhard Karlson, John Halvorsen, Charles Vallum, Oddvar Foyen, John W. Johansen, Anton Nilsen, Hans Larsen, Trygve Bergren, Anders Gjertsen, Hjalmar Jensen, Ingvald Holtan, Aksel Johansen, Martin Kleppaker, Arne Nikolaysen, Peder Vik, Birger Bjørk, Isak Jacobsen, Sverre Christoffersen, Magnus Bakken, Odde Enge, Arthur Andersen, Oddmund Johansen, Sverre Jørgensen, Rudolf Sørensen, Johan Nilsen, Ingvald Wiik.

Fl. k. «Pelagosa», Bergen Radio: Villem til slekt og venner fra «Pe-

Ramnes har ikke strand langs Oslofjorden!

I Ramnes herredstyes siste møte forelå en fornyet henvendelse fra Oslofjordens Eriluftsråd med spørsmål om hvilke arealer er sikret langs herredets strand. Det blev pekt på at man hadde mottatt slike oppgaver fra en rekke kommuner, men at man fremdeles savnet Ramnes blant dem. Efter en lengere debatt fant herredstyret at skrivelsen ikke gav grunn til noen forsporing fra dette, stde, da herredet ikke har strand langs Oslofjorden!

26 millioner opagiterle unge skriver til Stalin.

MOSKVA, 2. nov. (NTB) Ungdommen lar seg ikke skremme av atombomben. Vi er ikke reddet, heter det i et brev som 26 millioner medlemmer av de russiske ungdomsorganisasjonene har sendt til Stalin. I brevet heter det videre: «Vår ungdom vet hvad det betyr å angripe anglo-amerikanske demokratier. Vi ser alle utslag av den borgerlige kulturs forrådnelse og forfall. Våre fiender, Churchill, Dulles og andre agenter for den anglo-amerikanske imperialismen truer med en ny krig mot Sovjet-Samveldet og de nye demokratier». Brevet sluttet i ungdommens brev til Stalin.

Ramnes herredstyre

har hatt møte torsdag under ledelse av ordfører Svillana. Det blev foretatt valg på tre forlidsmenn. Valgt blev lensmann Flåtten, Harald Kongelf og O. S. Jacobson, alle gjenvalg. Til formann blev gjenvalgt lensmann Flåtten. Varamenn blev Håkon Vallumrød, Magnus Sulutvedt og Johan A. Bjune.

Kjøp av en liten persell på 160 kvm. som tillegg til idrettsplassen i Livestad blev enstemmig godkjent.

Det blev bevilget kommunal garanti for en elev ved Tønsberg Yrkesakademi. For to andre elever vedkommende fant man foreldrenes økonomiske stilling så god at garanti ikke var nødvendig. Videre blev bevilget et tilskudd for en elev ved Andebu kommunale arbeidsskole. For en annen elev blev søknaden avslått med samme motivering som ovenfor.

Barkost Skytterlag søkte om bidrag til anlegg av skytebane. Laget hevdet at det hadde mange medlemmer fra Foa. Saken blev utsatt, da man ikke konfererte med Hjemmevernet om hvor skytebanen for Ramnes burde ligge.

Det blev bestemt at komiteen

TB 3,1147

nu
ma
mo
Die
del
fol
J
Rad
ev
av
fo
kan
prot
enn
op
Je
prot
våg
fku
PA
bort
båte
blar
pote
S
s
d
B
v
te
ri
fo
t
si
h
Je
ling
en
alle
som
det
og
ner
si
skal
enn
forp
tekt
V
om
lant
—
St
had
on
med
ke
13
—
vel
str
som
—
for
N

(UP
ledere
hørt
genera
saken
De
andre
depar
beidet
og ut
bevist
å or
grunn
ret
ret
for
ket
de
Be
en
te
ho
ed
Gra
om s
etter
av la
tyske
dekke
stallt
trodd
om a
hjelp
telser
land
spur
unde
han
tære
ralep
derfor
skyld
neral
de få
forbe
Art
Eit
kikke
sten
man
henn
men
man
len i
stene
hvilke
grave
Før
jerm
for d
probi
Det
reist
reist
ved
S
selve
folte
baut
res i
land
Or
vakk
på b
man
em
De
var r
takke